

Для ефективного виконання службових завдань (у першу чергу щодо дій в екстремальних ситуаціях) вирішального значення набуває професійна компетентність і впевненість у собі, вміння мобілізуватися в надзвичайних умовах, тренованість, витримка і адекватна оцінка рівня обстановки, досягнення яких можливе лише за наявності належного рівня психологічної підготовки працівників Національної поліції.

Система психологічного забезпечення Національної поліції України включає наступні напрямки діяльності:

- 1) психологічне вивчення;
- 2) психологічна підготовка;
- 3) психопрофілактична робота;
- 4) соціально – психологічне супроводження службових колективів;
- 5) психологічна підтримка оперативних заходів та слідчих дій.

В свою чергу, об'єктами системи психологічного забезпечення є психічні процеси, стани, якості особистості, закономірності її розвитку, соціально – психологічні процеси взаємодії та адаптації особи до різноманітних умов професійної діяльності в Національній поліції України [3].

Отже, під час психологічної підготовки особового складу органів Національної поліції слід враховувати індивідуально – типологічні особливості кожної особистості, зокрема те, що в стресових умовах людина аналізує проблемну ситуацію та швидко приймає рішення.

Список використаних джерел

1. Пампура І.І. Формування психологічної готовності працівників органів внутрішніх справ до ефективної діяльності в екстремальних ситуаціях. Наука і правоохорона 2013, №3, (21).
2. Когут О.О. Дослідження професійних стресових ситуацій працівників Національної поліції в сучасних умовах / Матеріали круглого столу «Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів»/ м. Кривий Ріг, 2017 р/ МВС ,ДЮІ. С. 103.
3. Положення про організацію системи психологічного забезпечення Національної поліції України від 28.07.2004 № 842.

*Циганков Дмитро Володимирович, слухач магістратури факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Алексєєнко Ірина Вікторівна, д.п.н., проф.*

ЕТНІЧНІ КОНФЛІКТИ: ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ

Актуальною проблемою України є проблема реалізації прав людини, які гарантовані їй Конституцією та іншими демократичними законами держави. Будь-яке право, що передбачено нормами законодавства та гарантоване ним, залишається декларативним, якщо воно не знайшло своєї реалізації в житті людини.

Особи з числа національних меншин також бажають використовувати гарантовані їм державою права, втілювати можливості, які надані їм нормами

права. За даними останнього перепису населення, національні меншини в Україні становлять 27.3% від усіх жителів. Сьогодні в Україні живуть представники понад 100 націй, серед яких: росіяни, євреї, білоруси, молдавани, болгары, поляки, угорці, румуни, греки, татари, вірмени, цигани та ін. За своєю специфікою нацменшини виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою, а також мають свою культуру та цінності, що не завжди сприймаються державою, на території якої вони проживають, що може стати причинами безлічі конфліктів.[4]

Крім того, причинами конфліктів нацменшин можуть бути такі питання як: нерівність соціальних, культурних, демографічних потенціалів різних етнічних спільнот; політичні спекуляції на етнонаціональній тематиці; відсутність помітних просувань у відродженні мови та культури національної більшості; нерозв'язаність проблеми повернення, облаштування та відновлення прав кримськотатарського народу і осіб інших національностей, депортованих за радянських часів з території сучасної України за національною ознакою; тощо, що також можуть стати підґрунтям етнічних конфліктів. [3]

Проблеми вирішення конфліктів нацменшин стали предметом дослідження таких науковців як: А. Анцупов., Е. Бабосов., І. Ворожейкин., К. Платонов., Л. Герасіна., А. Бандурка., О. Громова., А.Большаков., А.Ішмуратова, О.Картунова, В.Котигоренко, О.Кривицька, І.Кресіна, О.Маруховська, Л.Нагорна, І.Оніщенко, М.Панчук, Г.Перепелиця, та інші.

Конфлікт – це зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій або поглядів суб'єктів взаємодії. Соціальний конфлікт, який притаманний нацменшинам, є вираженням загострення соціальних протиріч, що виявляється у зіткненні різних соціальних спільнот: класів, націй, держав, соціальних груп, соціальних інститутів. Для того, щоб зрозуміти сутність конфлікту серед національних меншин і причини їх виникнення, необхідно визначити рівень їх перебігу, який залежить від того, хто є конфліктуючою стороною. [1]

Психологічний підхід врегулювання етнічного конфлікту зосереджує увагу на вивченні о психологічних механізмів таких як сприйняття емоцій, стереотипів, цінностей, а також впливу на поведінку індивідів і груп. В основі психологічного підходу лежить конфлікт нацменшин, який розглядається як явище міжгрупової взаємодії, що супроводжується значною мірою суб'єктивності як в оцінці ситуації конфлікту, так і його можливих наслідків. Хоча конфлікт не визначається повністю як явище, що виникло в результаті неадекватного сприйняття чи розуміння, вважається, що він містить ірраціональний компонент, міра вияву якого залежить від конкретної ситуації. [2] В руслі цього підходу було розроблено теорії етноцентризму, реалістичного групового конфлікту, когнітивного дисонансу, структурного насилля, відносної депривації, фрустраціїагресії, теорії потреб.

Сучасний дослідник І.С. Кой визначає етноцентризм як властивість «сприймати і оцінювати життєві явища крізь призму традицій, цінностей власної етнічної групи, що є певним еталоном чи оптимумом». Науковці виокремлюють два види етноцентризму: войовничий та гнучкий. Поява цих видів зумовлена соціальною структурою, об'єктивним характером міжетнічних відносин і культурними особливостями етносу.

Однак, якщо етноцентризм не містить у собі ворожого ставлення до інших етнічних груп, то він може поєднуватися з толерантним ставленням до міжгрупових відмінностей.

За класичним визначенням Л. Фестингера, когнітивний дисонанс - це невідповідність між двома когнітивними елементами - думками, досвідом, інформацією і т. д. - при якому заперечення одного елемента впливає з існування іншого, та пов'язане з цим невідповідністю відчуття дискомфорту, інакше кажучи, відчуття дискомфорту виникає при зіткненні в свідомості логічно суперечливих знань про одне й те ж явище, подію, об'єкт. Теорія когнітивного дисонансу характеризує способи усунення або згладжування цих протиріч і описує те, як це робить людина в типових випадках.

Теорія структурного насильства багато в чому збігається з теорією «накопичення у всесвітньому масштабі» С.Аміна. Основоположна ідея Й.Галтунга полягає в тому, що міцний мир недосяжний доти, поки з міжнародних відносин не буде виключено насильство. Причому, окрім «прямого насильства» існує «структурне насильство», або «структурний конфлікт», обумовлений залежністю «периферії» від «центру».

На думку Н. Міллера і Дж. Долларда наявність агресивної поведінки завжди передбачає існування фрустрації, і навпаки, існування фрустрації завжди веде до деякої форми агресії. Фрустрація - це будь-яка умова, що блокує досягнення бажаної мети. Агресія - поведінка, мета якої - зруйнувати або змістити фрустрацію. Стримування агресії - тенденція утримуватися від дій, оскільки можна очікувати негативних наслідків, що може стати джерелом додаткової фрустрації.

Тому, аналізуючи вищесказане, можна сказати, що з метою запобігання і врегулювання етнічних конфліктів подальші наукові пошуки варто зосереджувати навколо виявлення умов конфлікту, за яких відносини між етнічними групами можуть перерости у відкрите, насильницьке протистояння, що може загрожувати як діяльності людей так і держави. В свою чергу законодавець повинен створювати механізм, який буде оснований на психологічному підґрунті, з елементами медіації та пошуку вирішення проблем, за для врегулювання таких конфліктів.

Список використаних джерел

1. Етнічний конфлікт: теорія і практика. Політологічний аналіз. Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2006. – 392 с.

2. Поетапне управління етнічними конфліктами // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – Випуск 29. – С. 622-630.

3. Управління етнічними конфліктами: визначення поняття, особливості та підходи // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – Випуск 30. – С. 676-682.

4. Проблеми міжетнічних конфліктів // Сучасна українська політика. – К., 2006. – С. 81-87.